

Olot, bressol de les escoles d'art

234 anys d'ensenyaments artístics

En el cens de Floridablanca de l'any 1787 Olot era la cinquena població de Catalunya en nombre d'habitants, i la més poblada de les comarques de Girona. L'activitat fabril i el comerç de la vila van ser clau per crear-hi la flamant Escola de Dibuix, que ha continuat activa fins avui, ara Escola d'Art i Superior de Disseny, l'única oficial de la regió de Girona.

ACGAX. SERVEI D'IMATGES. FONDS EMILI PUJOL PLANAGUÑA. AUTOR: EMILI PUJOL PLANAGUÑA, 1960-1965

>> Sortida de camp d'uns alumnes de l'Escola de Belles Arts d'Olot al prat de l'Eruga, a Olot, el 1936. Destaquen els alumnes Miquel Bosch Pla, Xavier Viñolas Gómez, Josep M. Vilà i Josep Pujol, a més del professor Emili Bosch.

>> Alumnes de l'Escola de Dibuix d'Olot, establerta a l'Hospicí, el 1891. El segon per l'esquerra, el pintor Josep Berga i Boix, director de l'escola.

JOAN SALA > TEXT

El creixement d'Olot es produí en el context de la concentració en els nuclis urbans industrialitzats amb millors condicions de vida i en detriment de la vida al camp. Ja a principis del segle XVIII les principals manufactures olotines eren les adoberies i les vinculades al tèxtil de la llana, per la fabricació de barretines i mitges. El 1774 arribaren emigrants procedents del Llenguadoc, que portaren els primers telers per a gènere de punt de cotó, que van revolucionar les manufactures locals. Una indústria pròspera era la de les indianes, que consistia a estampar formes i colors sobre les teles de cotó. Per a aquesta feina era imprescindible el domini del dibuix, i les autoritats locals van pressionar per crear una escola que formés bons operaris. En aquest marc s'explica la creació el 1783 de l'Escola de Dibuix, la segona de Catalunya, fundada vuit anys després de la Llotja de Barcelona, on s'impartia sobretot

ACGAX. SERVEI D'IMATGES. FONDS EMILI PUJOL PLANAGUÑA. AUTOR: EMILI PUJOL PLANAGUÑA

L'Escola de Dibuix d'Olot va ser la segona de Catalunya. Es va fundar l'any 1783, vuit anys després de la Llotja de Barcelona

ACGAX. SERVEI D'IMATGES. FONS EMILI PUJOL PLANAGUMÀ. AUTOR: EMILI PUJOL PLANAGUMÀ

la còpia de làmines. El primer mestre en va ser Joan Carles Panyó, un artista neoclàssic que la va dirigir molts anys, fins a la seva mort, el 1840, amb algunes absències intermèdies. Va tenir un paper important a la població: va decorar amb pintures murals esglésies i cases particulars, i va projectar construccions com a mestre d'obres. També va escriure i imprimir un text per a l'ensenyament del dibuix lineal, un fet de gran transcendència.

El va succeir Narcís Pascual, de 1840 a 1869, més anodí que el seu predecessor, seguidor de l'ensenyament rutinari de les acadèmies de l'època. La seva obra ha desaparegut quasi per complet per la fúria iconoclasta en les successives guerres.

Un nou mestre en va ser Miquel Roger, de 1869 a 1877, que va continuar l'ensenyament com s'havia fet des de la inauguració, tot i que el centre va estar tancat molt de temps per les guerres. No es coneix la seva obra plàstica.

Dos grans mestratges

Josep Berga i Boix agafà la direcció de l'Escola l'any 1877, fet que representà un canvi transcendental en el centre. Va aplicar un mètode d'ensenyament innovador, consistent a fer una sèrie d'exercicis que, partint del dibuix de làmines, es passava als relleus, després a cossos volumètrics senzills, es continuava dibuixant escultures i s'acabava pel model viu. Donat l'interès de Berga per la pintura de paisatge, va introduir sessions a l'exterior, on els alumnes practicaven el *pleinarisme* dels entorns olotins. Feia exposicions dels seus treballs, sortides culturals, conferències, i animava els alumnes a col·laborar en tasques docents. Va obtenir uns resultats espectaculars amb aquesta pedagogia activa, i va fer augmentar el nombre d'alumnes fins a triplicar-los en pocs cursos. El 1891 l'escola s'anomenà Escola Menor de Belles Arts de segona classe. Va tenir d'ajudants diferents mestres, entre els quals cal esmentar Josep Berga i Boada i

>> *Classe de dibuix a l'Escola de Belles Arts, 1960-1965.*

Josep Berga i Boix va aplicar un mètode d'ensenyament innovador: partint del dibuix de làmines, es passava a les escultures i s'acabava pel model viu

>> *Classe de gravat, 1969. D'esquerra a dreta, Miquel Plana, Miquel Capallera, Ernest Vallès i Joan Sibecas.*

ACGAX. SERVEI D'IMATGES. FONDS AJUNTAMENT D'OLOT. AUTOR DESCONEGUT

Melcior Domenge. Va ser actiu fins a la mort, el 1914, i ha estat una figura bàsica per entendre l'evolució de la pintura catalana, ja que fou l'iniciador de l'escola d'Olot de paisatge junt amb Joaquim Vayreda, que és qui inicia el realisme al país.

El va succeir Iu Pascual, un pintor noucentista, melòman i cultivat, que va donar una altra empenta al centre, amb especial interès pels oficis artístics, i així es va anomenar a partir de 1931, Escola de Belles Arts i Oficis. Va portar el centre de 1914 a 1934, any que va passar a dirigir l'Escola Superior de Paisatge de Catalunya. Les noves escoles superiors de diverses modalitats i repartides pel territori eren una aposta de la Generalitat republicana que ara tindrien la categoria de facultats universitàries. El temps que li va tocar viure va ser complicat, amb l'aixecament

feixista i la incorporació al front d'alumnes i professors. El seu pla d'estudis tenia perspectives de gran volada, que només es van poder complir en part, per l'entorn bèl·lic del país. El centre va deixar d'existir amb l'entrada de les tropes franquistes, i Pascual va ser represaliat i apartat de l'ensenyament. Fins li van prohibir sortir de casa seva, a ell, que era un paisatgista.

Els seixanta-dos anys que van dirigir el centre Berga i Pascual són el període d'or de la institució.

Escola d'Art i Superior de Disseny d'Olot

A partir de 1939 va continuar l'Escola de Belles Arts i Oficis, sense pena ni glòria. Un seguit de directors propers als nous aires polítics van portar la institució fins a la democratització del país. L'any 1989 va passar a la xarxa de centres oficials com a Escola d'Arts Aplicades i Oficis Artístics, l'única existent a les comarques gironines amb aquest reconeixement, i des de 2003 s'anomena Escola d'Art i Superior de Disseny d'Olot, i s'hi fan cicles de grau mitjà i superior d'un ventall d'especialitats i ensenyaments superiors de disseny, i hi acudeixen alumnes d'indrets molt diferents.

Joan Sala
és historiador de l'art.

>> *Un acte acadèmic de l'Escola a final dels anys setanta del segle xx.*

ACGAX. SERVEI D'IMATGES. FONDS AJUNTAMENT D'OLOT. AUTOR DESCONEGUT